

Granskning av hjälpmedelsnämndens verksamhet under 2015

Granskning av Hjälpmedelsnämndens verksamhet 2015

Bakgrund

Den 1 juli 2004 bildades en mellan kommunerna och landstinget gemensam nämnd, Hjälpmedelsnämnden, i syfte att samverka för att länets invånare skall erbjudas en god hjälpmedelsförsörjning på lika villkor.

Hjälpmedelsnämnden är en gemensam nämnd för kommunerna i Värmlands län och Landstinget i Värmland. Nämnden ska enligt 9 kap. 2 § i kommunallagen och § 12 i reglementet för nämnden granskas av revisorerna hos respektive huvudman. Landstingets revisorer har sedan nämndens tillkomst granskat hjälpmedelsnämndens verksamhet. Granskningsresultatet har därefter delgivits kommunernas revisorer och deras sakkunniga.

Syfte, revisionsfrågor och avgränsning

Revisionskontoret har granskat nämndens verksamhet och räkenskaper för verksamhetsåret 2015 och sammanfattar granskningen i föreliggande promemoria. Granskningen avseende verksamheten har främst rört avstämning mot gällande avtal. Granskningen av räkenskaperna har inriktats mot en avstämning mot budget och underliggande redovisning.

Hjälpmedelsnämnden

Uppdrag

Hjälpmedelsnämnden har ansvar för att erbjuda hjälpmedel för funktionshindrade enligt 3 b § hälso- och sjukvårdslagen (HSL), med undantag för syn-, hörsel-, och ortopedtekniska hjälpmedel.

Den hjälpmedelsverksamhet som enligt 18 b § HSL är en kommunal angelägenhet (i särskilda boenden och hemsjukvård) ska även i fortsättningen utföras av respektive kommun. Den gemensamma nämnden har dock ansvar för att fastställa policy, riktlinjer, kompetenskrav för förskrivning och upphandling av hjälpmedel. Genom gemensamma riktlinjer och samverkan avser hjälpmedelsnämnden att kostnadseffektivisera verksamheten inom sitt ansvarsområde.

Hjälpmedelsnämndens uppdrag kan sammanfattas i följande områden;

- samordningsuppgifter,
- kompetensuppgifter och stöduppgifter,
- drift av den gemensamma hjälpmedelsenheten.

Hjälpmedelsheten ska verka som kompetenscentrum med stöd-funktion och svara för samordning av de angivna uppgifterna.

Verksamhet 2015

Under 2015 har hjälpmedelsnämnden som planerat haft fyra sammanträden. Nedan beskrivs de ärenden som behandlats, med undantag av vissa ärenden av formaliakarakter.

2015 års *första möte* ägde rum den 13 mars. Vid mötet deltog representanter från 12 kommuner (totalt deltog 16 ledamöter och ersättare). Representation saknades från Forshaga, Hammarö, Kil och Säffle kommuner.

Vid mötet avhandlades följande:

- Årsredovisning för 2014 föredrogs av verksamhetschefen för Hjälpmedelsservice. Hjälpmedelsnämnden **beslutade att** godkänna årsredovisningen för verksamhetsåret 2014 samt **att** ingen ekonomisk reglering görs utan 2014 års utfall tas i beaktande samband med 2015 års redovisning. Hjälpmedelsnämnden **beslutade** också att överlämna nämndens redovisning till landstingsstyrelsen som upprättar årsredovisning till landstingsfullmäktige.
- Nämnden **beslutade** att godkänna det upprättade förslaget till svar på revisionsrapporten ”Granskning av Hjälpmedelsnämndens verksamhet 2014”.
- Nämnden **beslutade** att fastställa den nya omarbetade Hjälpmedelspolicyn enligt förslaget.
- Budget 2016. Nämnden **beslutade** att föreslå en uppräkningskostnaderna för Hjälpmedelns nämnde inför 2016 enligt landstingets uppräkningskostnader för 2016 och **att** föreslå en uppräkningskostnaderna för sekretariatet enligt landstingets uppräkningskostnader för 2016.
- Ovanstående beslutsärenden föregicks av information från verksamhetschefen.
- Nämnden fick vidare information från verksamhetschefen om att den gemensamma hjälpmedelsheten/förvaltningen börjat se över riktlinjer och andra dokument inom verksamhetsområdet.

Årets *andra möte* ägde rum den 29 maj. Vid mötet deltog representanter från Landstinget i Värmland och 14 kommuner, totalt 18 ledamöter och ersättare. Representation saknades från Storfors, och Eda kommuner.

Vid mötet avhandlades följande ärenden:

- Nämnden fick information från landstingets revisorer om granskningen av Hjälpmedelns nämndes verksamhet 2014. Nämnden skulle lämna svar på rapporten i samband med mötet den 18 september.
- Riktlinjegruppens översyn av riktlinjer och styrdokument. Nämnden **beslutade** att ge riktlinjegruppen i uppdrag att arbeta

fram ett förtydligande av vilka riktlinjer för hjälpmedel som går att förenkla och förtydliga skrivningarna kring, samt vilka som kan hanteras som egenansvar för brukaren.

- Ovanstående beslutsärende föregicks av information från verksamhetschef från Filipstads kommun.
- Nämnden fick information från ordföranden om hantering av ersättare och deras tjänstgöring. Nämnden ledamöter fick också i grupper diskutera synpunkter utifrån kommun- och landstingsrundan.

Årets **tredje möte** ägde rum den 18 september. Vid mötet deltog representanter från Landstinget i Värmland och 12 kommuner, totalt 17 ledamöter och ersättare. Representation saknades från Eda, Forshaga, Kil och Storfors kommuner.

Vid mötet avhandlades följande ärenden:

- Verksamhetschefen för Hjälpmedelsservice informerade om det aktuella ekonomiska läget för nämndens område, baserat på siffror t.o.m. augusti. Ett nollresultat beräknas på helåret.
- Nämnden behandlade revisionsrapport avseende granskning av Hjälpmedelsnämndens verksamhet 2014. Nämnden **beslutade** godkänna upprättat förslag till svar på revisionsrapporten.
- Nämnden fick en redovisning av ekonomisk uppföljning under januari till augusti 2015. Nämnden **beslutade** att godkänna rapporten.

Årets **fjärde möte** ägde rum den 27 november. Vid mötet deltog representanter från Landstinget i Värmland och 15 kommuner, totalt 18 ledamöter och ersättare. Representation saknades från Karlstad kommun.

Vid mötet avhandlades följande ärenden:

- Hjälpmedelsnämnden **beslutade** att godkänna revidering av riktlinjer för förskrivning av hjälpmedel. Beslutet är indelat i ett antal att-satser för olika grupper av riktlinjer. Nämnden lägger också ett förslag till respektive kommunfullmäktige och till landstingsfullmäktige om enhetliga avgifter för hyra av hjälpmedel. En återrapportering ska ske till nämnden under 2016.

I övrigt har nämnden under sina möten under året fått föredragningar och information om frågor kopplade till nämndens verksamhet.

Sammanfattningsvis kan konstateras att landstinget och länets kommuner varit representerade vid nämndens fyra möten under året enligt följande:

Nio kommuner, Arvika, Filipstad, Grums, Hagfors, Kristinehamn, Munkfors, Sunne, Torsby och Årjäng har varit representerade vid **samtliga** nämndens möten. Tre kommuner, Hammarö, Karlstad och Säffle har varit representerade vid **tre** möten, medan fyra

kommuner, Eda, Forshaga, Kil och Storfors har varit representerade vid **två** möten. Landstinget har varit representerat vid samtliga möten.

Arbetsutskottet

Arbetsutskottet har under 2015 haft fyra möten: 20 februari, 8 maj, 28 augusti och 13 november.

Administrativt stöd

Enligt avtal ska division HHR genom hjälpmedelsenheten svara för beredning och verkställighet av nämndens beslut samt planera och administrera den verksamhet nämnden ansvarar för.

Representanter från division HHR och från landstingets kansli har administrativt bistått nämnden och dess arbetsutskott.

Ekonomi

Landstinget i Värmland ska fastställa budget för den gemensamma nämnden efter samråd med berörda kommuner. I avtalet regleras hur samrådet ska ske. Kommunerna och landstinget finansierar gemensamt de faktiska kostnaderna för nämndens arbete och administration. Kostnaderna fördelas med 21 % på kommunerna och 79 % på landstinget. Fördelningen mellan kommunerna sker efter andelen kommuninvånare i åldern 80 år och äldre. Därutöver ska huvudmännen dela på kostnaderna för sekretariatet. Kostnadsfördelningen ska ske på basis av andelen ledamöter representerade i nämnden.

Varje huvudman svarar själv för samtliga kostnader för sina förtroendevalda enligt respektive huvudmans arvodesregler. Dessa kostnader ingår således inte i hjälpmedelsnämndens budget och omfattas inte av denna granskning.

Enligt avtalet ska kommunerna senast den 25 i varje månad förskottsbeta 1/12-del av sin andel. Uppkomna över- och underskott ska enligt avtalet regleras efter fastställd fördelningsnyckel.

Budgeten för hjälpmedelsnämnden uppgick under år 2015 till 9 110 000 kronor, fördelat på kommunerna med 1 913 000 kronor och på landstinget med 7 197 000 kronor.

Det ekonomiska utfallet för 2015 uppgår till 9 393 000 kronor, där kommunerna ska svara för 1 973 000 kronor och landstinget svara för 7 420 000 kronor, se tabell nedan. Häri ingår kostnaden för nämndens sekreterarstöd där kommunerna betalar 16/19-delar i enlighet med fördelningen kommuner - landsting i nämnden.

Tabell 1. Hjälpmedelsnämndens budget och utfall 2015

ÅR 2015	Budget	Utfall	Differens
Kommunerna	1 913 000	1 973 000	- 60 000
Landstinget	7 197 000	7 420 00	- 223 000
Summa	9 110 000	9 393 000	- 283 000

Den genomgång som gjorts av Hjälpmedelsnämndens räkenskaper har inte föranlett några påpekanden, förutom att avräkningen av över- och underskott inte har genomförts. Vid mötet den 13 mars 2015 tog nämnden liksom föregående år beslut om att inte reglera över/underskott, utan att istället ta hänsyn till utfallet i 2015 års redovisning. Samma beslut föreslås nämnden ta avseende 2015 års ekonomiska utfall vid mötet den 11 mars 2016.

Följsamhet till avtal och reglemente

- Ursprungligt avtal mellan kommunerna och landstinget hade en giltighetstid 2004-07-01 till och med 2006-12-31. Avtalet förlängs automatiskt med fyra år om det inte sägs upp tolv månader innan avtalstidens utgång.

Kommentar: Avtalet har inte sagts upp av någon part. Det förlängdes därför automatiskt att gälla under mandatperioden 2015-2018.

- Omförhandling av avtalet kan påkallas om förutsättningarna för avtalet väsentligen har förändrats.

Kommentar: Inga framställningar om omförhandling har gjorts.

- Tvister rörande tolkning och tillämpning av avtalet ska i första hand lösas genom förhandling mellan berörda huvudmän. Tvister kan hänskjutas till Sveriges kommuner och landsting.

Kommentar: Inga tvister finns noterade.

- Division HHR ska ha ansvar för beredning och verkställighet av nämndens ärenden samt för att planera och administrera den verksamhet nämnden ansvarar för.

Kommentar: Uppfyllt.

- För nämnden ska det finnas ett sekretariat bestående av en sekreterare och en föredragande.

Kommentar: Uppfyllt. En av landstingets tjänstemän har svarat för sekreterarfunktionen i nämnd och arbetsutskott. Föredragande har varit verksamhetschefen för Hjälpmedelsservice.

- Avtalsparter skall vara de 16 kommunerna och landstinget.

Kommentar: Uppfyllt.

- Uppgift att verka för att länets invånare erbjuds en god hjälpmedelsförsörjning på lika villkor.

Kommentar: Under 2015 gav nämnden verksamhetschefen för Hjälpmedelsservice i uppdrag att göra en översyn av riktlinjerna. Under 2015 har nämnden tagit beslut om att godkänna förslaget till reviderade riktlinjer

- Budgeten ska fastställas av landstinget efter samråd med kommunerna. Förslag till budget bör, enligt avtalet, tillställas kommunerna senast under april månad. Samråd skall därefter ske med styrelserna under maj månad.

Kommentar: Förslag till 2015 års budget behandlades vid nämndens sammanträde den 16 april 2014.

Den ekonomiska ramen för Hjälpmedelsnämnden år 2015 föreslogs uppräknas enligt avtalet, det vill säga följa landstingets uppräkning. Uppräkningsen blev 2,3 % jämfört med 2014 års ram.

- Kommunerna ska bidra med ett belopp som motsvarar de faktiska kostnaderna för nämndens arbete och administration. Fördelas efter befolkningsunderlag i viss åldersgrupp.

Kommentar: Inte uppfyllt. 2015 års bokslut visar att utfallet har överstigit den preliminärt debiterade kostnaden. Enligt gällande avtal ska detta till del återbetalas/debiteras till kommunerna. Kommunerna ska enligt avtalet debiteras med 60 000 kronor för 2015. Så har inte skett.

- Respektive huvudman svarar för samtliga kostnader för sina förtroendevalda.

Kommentar: Uppfyllt för landstingets förtroendevalda. Som framgår ovan har kostnader för kommunernas förtroendevalda inte ingått i granskningen.

- Förskottsbetalning ska göras med 1/12-del senast den 25 i varje månad.

Kommentar: Uppfyllt. Debitering har skett med 1/12 i förskott varje månad.

- Uppkomna över- eller underskott ska regleras efter aktuell fördelningsnyckel (befolkningsunderlag i viss åldersgrupp).

Kommentar: Inte uppfyllt. Nämnden har flera år tagit beslut om att avvakta med reglering. Besluten har tagits i samband med årsredovisningen för närmast föregående år har behandlats av nämnden. Besluten avviker från det ursprungliga avtalet.

- Respektive huvudman ska svara för del av kostnad för nämndens sekreterare (25 % tjänst). Kostnaden ska fördelas utifrån andel ledamöter i nämnden.

Kommentar: Uppfyllt. Kommunernas kostnadsandel för nämndens sekretariat har uppgått till 150 000 kronor. Kommunerna debiteras månadsvis med 16/19 av den preliminära kostnaden.

- Kommunerna har rätt till insyn i förvaltning och redovisning. Nämnden ska halvårsvis rapportera till respektive huvudmans fullmäktige hur verksamheten utvecklas och hur den ekonomiska ställningen är.

Kommentar: Uppfyllt. Insyn i förvaltning och redovisning har främst skett genom behandling av budget mm vid nämndens sammanträden.

- Nämnden ska vara sammansatt av 19 ledamöter och lika många ersättare, fördelat på en ordinarie och en ersättare från respektive kommun samt tre ordinarie och tre ersättare från landstinget.

Kommentar: Uppfyllt.

- Parterna är i avtalet överens om att sammansättningen i nämnden så långt möjligt ska återspegla sammansättningen i landstingsfullmäktige.

Kommentar: Mandatfördelning i landstingsfullmäktige respektive hjälpmedelsnämnden framgår av sammanställningen nedan. Vissa partier har endast representation i form av ersättare. I tabellen nedan redovisas därför fördelningen i nämnden uppdelat på endast ordinarie ledamöter respektive ordinarie ledamöter och ersättare sammanräknat.

Tabell 2. Partifördelning 2015 - 2018 i fullmäktige resp. i hjälpmedelsnämnden

Forum	V	S	C	L	KD	M	SIV	Övr
Landstingsfullmäktige, 81	5 6,2 %	31 38,3 %	7 8,6 %	4 4,9 %	4 4,9 %	14 17,3 %	5 6,2 %	11 13,6%
HMN ordinarie ledamöter, 19	0 0	12 63,1 %	2 10,5%	1 5,3 %	0 0	2 10,5 %	1 5,3 %	1 5,3 %
HMN ordinarie ledamöter och ersättare, 38	0 0	17 44,7 %	6 15,8 %	2 5,3 %	2 5,3 %	7 18,4 %	1 2,6 %	3 7,9 %

Majoritetsförhållandena är, liksom föregående mandatperiod, inte helt samstämmiga mellan landstingsfullmäktige och nämnden. Det gäller också partisammansättningen om man ser till nämndens ordinarie ledamöter. Sammanräknat ordinarie ledamöter och ersättare finns också diskrepans mellan sammansättningen i landstingsfullmäktige och hjälpmedelsnämnden. Vissa

partier har en svagare representation i hjälpmedelnämnden än vad som skulle motsvara andelen ledamöter i fullmäktige medan andra har en starkare representation.

Av hjälpmedelsnämndens protokoll framgår att partiernas representation skiftar något mellan nämndens möten eftersom ersättarna inte alltid tillhör samma parti som den ordinarie ledamoten. Ett parti, (V) representeras inte alls i nämnden och (SIV) och (L) endast i form av ersättare, vilket skiljer sig från hur representationen ser ut i landstingsfullmäktige under mandatperioden 2015 -2018.

- Ordförande ska nomineras bland landstingets ledamöter och vice ordförande bland kommunernas ledamöter.

Kommentar: Uppfyllt. Landstinget nominerade år 2014 Marlene Lund Kopparklint (M) till ordförande och kommunerna nominerade Britt-Marie Wall (S), Filipstads kommun till vice ordförande.

- Inom nämnden ska finnas ett arbetsutskott bestående av sex ledamöter och sex ersättare. Tre ledamöter utses bland landstingets ledamöter och tre bland kommunernas ledamöter. Ordförande bör, enligt avtalet, nomineras ur gruppen landstingets ledamöter medan vice ordförande bör nomineras ur gruppen kommunernas ledamöter.

Kommentar: Uppfyllt.

Slutsatser och kommentarer

Efter granskning av 2015 års verksamhet kan revisionskontoret konstateras att sammansättningen av ledamöter i nämnden inte fullt ut har den följsamhet till landstingsfullmäktiges sammansättning under mandatperioden, som ska eftersträvas enligt avtalet. Detta gäller ju hela mandatperioden.

Vid Hjälpmedelsnämndens fyra möten under året har kommunerna varit representerade i varierande grad. Revisionskontoret kan, liksom vid tidigare genomgångar, konstatera att representationen från några av kommunerna kan förbättras.

Granskningen av 2015 års redovisning visar att det finns ett underlag för den sammanställda redovisningen för nämnden. Underlaget baseras på en sammanställning av uppgifter som hämtats ur landstingets redovisningssystem. Revisionskontoret kan konstatera att den reglering som enligt avtalet ska göras till kommunerna av över- resp. underskott hittills inte genomförts. Enligt nämndens årsredovisning pågår den översyn av modellen för uträkning och redovisning som påbörjades 2010 i form av uppdrag till verksamhetschefen för hjälpmedelservice. Frågan har aktualiserats vid flera tillfällen av revisorerna.

Av nämndens årsredovisning och protokoll för 2015 framgår att nämnden i allt väsentligt verkat enligt de intentioner och riktlinjer som fastställdes vid bildandet.

Ansvarsprövning

Den gemensamma nämnden ska granskas av revisorerna i var och en av de samverkande kommunerna enligt 9 kap. 2 § tredje stycket kommunallagen. Frågan om ansvarsfrihet för den gemensamma nämnden ska prövas av fullmäktige i var och en av de samverkande kommunerna enligt 5 kap. 25 § andra stycket kommunallagen.

Anders Marmon

Certifierad kommunal revisor